

گزارشی از نمایشگاه‌های سیار برگزاشدهٔ اداره‌کل خدمات آرشیوی

(گروه ارتباطات آرشیوی) در پاییز ۱۴۰۳

زهرا جاویدی^۱، حمیده بختیاری^۲

اداره‌کل خدمات آرشیوی (گروه ارتباطات آرشیوی) سازمان اسناد و کتابخانه ملی به منظور معرفی منابع موجود در آرشیو ملی ایران به مجامع علمی و فرهنگی و عموم جامعه، در فصل پاییز ۱۴۰۳ اقدام به برگزاری نمایشگاه‌های سیار با محوریت رخدادهای تاریخی کرده است. آثار این نمایشگاه‌های سیار را تصاویر اسناد منتخب برای مراکز درخواست‌کننده و مراکز تحت پوشش سازمان تشکیل می‌دهد که در قالب قالب‌های نمایشگاهی طراحی و ارسال می‌شود. در این نوشتار به معرفی برخی از شاخص‌ترین آنها پرداخته خواهد شد.

استناد: جاویدی، زهرا و بختیاری، حمیده. (۱۴۰۴). گزارشی از نمایشگاه‌های سیار برگزاشدهٔ اداره‌کل خدمات آرشیوی (گروه ارتباطات آرشیوی) در پاییز ۱۴۰۳. آرشیو ملی، ۸(۱)، ۱۴۱-۱۵۳.

۱. نمایشگاه اسناد فلسطین

نمایشگاه اسناد فلسطین که دربرگیرندهٔ ۱۷ عنوان، مشتمل بر ۲۲ برگ سند بود، به مناسبت شهادت سرداران مقاومت، تهیه و تدوین و در ساختمان آرشیو و هماهنگ با آن در ۱۳ نمایندگی استانی و منطقه‌ای برگزار شد. اسناد این مجموعه دارای موضوعاتی مانند حمایت از فلسطینیان و مهاجرت یهودیان بوده و بخش عمدهٔ آن اسناد مربوط به برگزاری کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین بود که در مهر ۱۳۷۰ برای نخستین بار در تهران برگزار شد.

موافقت با مهاجرت گروهی از یهودیان وارد شده به مشهد در اردیبهشت ۱۳۱۰ نخستین سند مجموعه بود. این سند متن تلگرافی است که به وزارت داخله ارسال و در آن اعلام شده که تابعیت ایرانی این یهودیان، محرز نشده و از انگلیسی‌ها اجازهٔ رفتن به فلسطین را گرفته‌اند. موارد دیگری از اسناد معرفی شده در این نمایشگاه عبارت‌اند از:

۱. کارشناس ارشد تاریخ، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، تهران، ایران
z-javidi@nlai.ir
۲. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، تهران، ایران
h-bakhtiari@nlai.ir

گزارش قاچاق مواد مخدر توسط یهودیان در قوطی‌های کاکائو و لزوم بررسی‌های دقیق در کمکات، ۲ دی ۱۳۱۰ ش؛ گزارش جمع‌آوری کمک از سوی شیوخ و کدخدایان آبادان برای کمک به

شماره	 <p>جمهوری اسلامی ایران هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین</p>
تاریخ	
پیوست	

بیست و نهم

اطلاعیه فرماندهی متحد ملی در کشور فلسطین اشغالی خطاب به رهبری ایران

برادران مبارز اعضای شورای انقلاب در کاد رهبری ایران

ما از قلب بیت المقدس و سرزمین مبارک مسجد القصی و از سوی
شهادت ابرار و پدیده‌های مقدس انتفاضه از شما می‌خواهیم تا اجازه دهید
اختلافاتی که میان شما و فرماندهی این ملت انقلابی یعنی سازمان
آزادببخش فلسطین وجود دارد بر منافع والا و تالی فائق آید .
ما به نمایندگی از طرف صدای انتفاضه و فرماندهی متحد ملی
و صدای آزادببخش فلسطین از شما می‌خواهیم ، سرانجام خوش جشنواره‌ها
و کنفرانسی‌های شما در حمایت از انتفاضه به دعوت از نماینده ملت فلسطین
جهت حضور در این گردهمایی منتهی شود تا کنفرانس شما به موفقیت
مطلوب ترنائل آید . و صداقت شما با این کار مشخص گردد .

فرماندهی متحد ملی فلسطین
۱۹۹۰/۱۲/۳

■ تصویر شماره ۱ . پیام فرماندهی متحد ملی فلسطین به رهبری ایران با آرزوی موفقیت در برگزاری کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین؛ [۱۳۷۰ ش.]. شناسه سند: ۴۵۵۹ - ۴۰۰

کمیته اعراب فلسطینی، ۱۴ دی ۱۳۲۶ ش؛ گزارش شهربانی از نام‌نویسی از داوطلبان و مجاهدین فلسطین در قصر شیرین با کمک و اجازه آیت‌الله کاشانی (ره)، ۲۰ خرداد ۱۳۲۷ ش؛ گزارش استانداری فارس درخصوص سخنرانی سیدحسام‌الدین فالی در مسجد وکیل با موضوع جنگ فلسطین و کمک به مسلمانان فلسطینی، ۳۱ تیر ۱۳۲۷ ش؛ اجتماع مردم شهرستان فسا در مسجد جامع آن شهر در دفاع از حقوق مردم فلسطین و اعتراض به عملکرد یهود در آن سرزمین، ۲ مرداد ۱۳۲۷ ش؛ گزارش بخشدار لردگان به استانداری اصفهان از ورود مهاجران فلسطینی به این منطقه و سکونت در دهستان جانکی، ۷ خرداد ۱۳۲۹ ش؛ دستور وزارت دارائی به گمرک درخصوص بازرسی دقیق تر وسایل یهودیان مهاجر به فلسطین اشغالی در فرودگاه در پی گزارش قاچاق طلا و نقره از سوی آن‌ها، ۲۱ مرداد ۱۳۲۹ ش؛ مکاتبه شهربانی کل و وزارت کشور درخصوص درخواست بازگشت مهاجرین یهودی به ایران پس از پذیرش ممنوع بودن بازگشت قبل از مهاجرت به فلسطین و اعلام تصمیمات وزارت به نمایندگی ایران در فلسطین، ۸ مهر ۱۳۲۹ ش؛ خلاصه گزارش گمرک از آمار مسافران، کالاها و ارزهای ضبط شده و جرایم با محوریت مهاجرین یهود، ۲۷ مهر ۱۳۲۹ ش؛ بخشی از متن عربی سخنرانی مقام معظم رهبری در جمع شرکت‌کنندگان در کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین، [۱۳۷ ش.]. متن سخنرانی دکتر علی اکبر ولایتی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین، [مهر ۱۳۷ ش.]. پیام فرماندهی متحد ملی فلسطین به رهبری ایران با آرزوی موفقیت در برگزاری کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین، [۱۳۷ ش.]. اعلام اسامی هیئت سودانی شرکت‌کننده در کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین؛ ۲۲ مهر ۱۳۷۰ ش.؛ متن بیانیه پایانی کنفرانس بین‌المللی حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین (بیانیه تهران)، ۳۰ مهر ۱۳۷۰ ش.؛ قطعنامه آیت‌الله کاشانی (ره) برای حمایت از فلسطینیان، ضمیمه روزنامه دنیای اسلام؛ اطلاعیه درخصوص نام‌نویسی برای جمع‌آوری کمک‌های مالی و اعزام نیرو به فلسطین در خوزستان.

۲. نمایشگاه اسناد ثبت اسناد و املاک کشور

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور برای تدوین موزه ثبت اسناد و املاک، منتخب اسناد مرتبط با مجموعه خود را از اداره کل خدمات آرشیوی درخواست کرد. در پاسخ به این درخواست، تصاویر ۲۸ عنوان سند ۳۳ برگی برای این سازمان ارسال شد. اسناد نمایشگاه یادشده مربوط به سه دوره تاریخی قاجار، پهلوی و جمهوری اسلامی بود و بازه زمانی ۵۶ ق. / ۲۵ ه. ش. تا ۱۳۶۷ ش. را دربرمی‌گیرد.

اسناد این مجموعه به شرح زیر است:

مبايعه‌نامه فروش املاک و مزارع واقع در سمیرم فارس، توسط جمشید بن شیخ احمد بیگی به فرزندان مرادآقا، ۱۰ شعبان ۱۰۵۶ ق.؛ مصالحه‌نامه فروش ملک در شهر بسطام میان کربلایی نجار

بسطامی و جعفرقلی خان، ربیع‌الاول ۵ ۱۲۰ ق.؛ مبیاعه‌نامه و اگذاری چند باب دکان واقع در میدان قدیم دارالسلطنه اصفهان مابین حاجی‌زین‌العابدین (فروشنده) و حاجی‌محمدجعفر تاجر اصفهانی (خریدار) به مبلغ ۲۰۸ تومان تبریزی، ۱۰ جمادی‌الثانی ۱۲۳۷ ق.؛ نکاح‌نامه محمدحسن فرزند محمدجعفر با مریم‌خانم فرزند احمد، ۲۳ رجب ۱۲۵۹ ق.؛ مصالحه‌نامه و اگذاری یک باب باغ واقع در مجدرساوج مابین میرزامرتضی و محمدعلی، ۱۲۷۲ ق.؛ مصالحه‌نامه و اگذاری منافع باغ بلورک میرزامهدی در محله اسپهریج به میرزاحسین، ۱۲ جمادی‌الثانی ۱۲۸۰ ق.؛ نکاح‌نامه میرزااسدالله فرزند ابوالقاسم تاجر شیرازی با بی‌بی صاحب‌السلطان فرزند میرزامحمود نقیب‌الاشراف، ۶ ذی‌القعدة ۱۲۸۴ ق.؛ مصالحه‌نامه فروش شش من زمین بذرافشان مابین علی فرزند جمشید و کربلایی علی میرزا فرزند علی‌اکبر به مبلغ چهار تومان و دو هزار دینار وجه رایج، ۱۲۸۷ ق.؛ اجاره‌نامه بخشی از موقوفه یحیی‌آباد از سوی محمدحسن فیروزآبادی به مصطفی‌خان امیرتومان به مدت ده سال به مبلغ پنج هزار وجه رایج خزانة، رمضان ۱۲۹۳ ق.؛ مصالحه‌نامه مابین حسنعلی خلف علی‌بنقی‌البادرانی و محمدحسین خلف حاجی‌محمد درخصوص واگذاری بخشی از باغ مشهور به باغ ابراهیم واقع در کوچه نجارباشی لبنان مابین اصفهان، ۲۷ شوال‌المکرم ۱۳۰۹ ق.؛ ذمه‌نامه محمدهاشم زنجانی (داین) به فیض‌الله افجه (مدیون) برای پرداخت مبلغ دین خود با مبلغ یک تومان و ده هزار دینار وجه نقد در مدت یک سال، ۱۲ شعبان ۱۳۲۴ ق.؛ استشهادیه جمعی از مؤمنان، علما و سادات روستای [سوریان] درخصوص سارقان اسب و قاطر، [شوال ۱۳۳۱ ق.]: استشهادیه محلی درخصوص تأیید حدود قریه قمی‌آباد از مطلعان محلی، ۲۸ جمادی‌الاولی ۱۳۳۶ ق.؛ رونوشت وقف‌نامه‌ای درخصوص وقف قسمتی از مزرعه دهنارکاشان با کاروانسرای اختصاصی آن، قهوه‌خانه و قنات جعفرآباد (متعلق به سیدجعفر طباطبایی)، تعیین متولی و مصارف موقوفه مذکور، همراه با گواهی ورثه در حاشیه سند، غره محرم ۱۳۶۵ ق.؛ سواد وکالت‌نامه محمدتقی به امیرعابدین مقیم‌زاده، برای خریدوفروش بروات تجارته تجارت‌خانه شرکت هاشمی، ذی‌قعدة ۱۳۴۲ ق.؛ مکاتبه خزانة‌داری با اداره تفتیش کل درخصوص تفتیش ثبت اسناد تبریز، ۲ شهریور ۱۳۱۰ ش.؛ تقاضای اهالی مرغملک، کرسنگ و اوج بقاز، از اداره حکومت منطقه چهارمحال برای تعیین حاجی‌آخوند به منظور رسیدگی به کارهای جزئی ونوشتجات شرعی، ۹ اردیبهشت ۱۳۱۲ ش.؛ مکاتبه رئیس مالیه نیشابور با اداره ثبت اسناد و املاک درخصوص مالیات صاحبان محاضر، ۱ آبان ۱۳۱۳ ش.؛ واگذاری حق امضاء همه احکام و نامه‌های صادره مربوط به اداره کل ثبت به عبدالله مستوفی در غیاب متین‌دفتری کفیل وزارت عدلیه از سوی رئیس‌الوزراء، [شهریور ۱۳۱۵ ش.؛ مکاتبه کفیل حکومت بندر دیلم با حکمران بوشهر و بنادر جنوب با موضوع صدور دستور تأسیس دفتر ازدواج رسمی به نام پیش‌نماز آن بندر، ۲۸ فروردین ۱۳۱۶ ش.؛ تقاضای بخشدار داراب از استاندار جنوب، مبنی بر لزوم تأسیس دفتر ثبت اسناد رسمی در آن بخش، ۲۲ دی ۱۳۱۶ ش.؛ مکاتبه کفیل وزیر دادگستری با نخست‌وزیر درخصوص پاسخ به نامه محمد وجدانی مبنی بر انتصاب مجدد وی به سردفتری درجه اول، ۲۲ اسفند ۱۳۱۸ ش.؛ پاسخ

■ تصویر شماره ۲. نکاح‌نامه محمدحسن فرزند محمدجعفر با مریم‌خانم فرزند احمد؛ ۲۳ رجب ۱۲۵۹ ق. شناسه سند: ۲۹۶-۲۴۶۴۳

ثبت کل اسناد و املاک استان هفتم (فارس) به درخواست واگذاری سردفتری ازدواج و رهایی (طلاق) برزجان به یکی از متقاضیان خوش‌نام محلی و اعلام شرایط احراز آن مقام، ۱۶ آذر ۱۳۱۹ ش.؛ آگهی رئیس ثبت اسناد دامغان درخصوص تأسیس دفترخانه اسناد رسمی درجه ۳ در ۵ بخش آن شهرستان و چگونگی استخدام چند نفر سر دفتردار و دفتربار برای آن مراکز، ۷ اردیبهشت ۱۳۲۶ ش.؛ درخواست رئیس ثبت اسناد استان هفتم از شهردار مرودشت با موضوع ارسال مدارک شخص واجد شرایط برای تأسیس دفتر اسناد رسمی در قصبه محل کارخانه قند، ۱۴ تیر ۱۳۳۱ ش.؛ لایحه قانونی راجع به اشتباهات ثبتی و اسناد مالکیت معارض و اراضی مجاور معابر عمومی در ده ماده و شش تبصره، ۲۸ خرداد ۱۳۳۲ ش.؛ مکاتبه استاندار خراسان با اداره ثبت اسناد و املاک، مبنی بر لزوم صدور دستور تأسیس اداره ثبت اسناد رسمی در بخش اسفراین، ۲۲ مهر ۱۳۳۷ ش.؛ ارسال مکاتبه سرپرست دفتر امور حقوقی و مجلس با استاندار سمنان درخصوص نامه‌های کمیسیون اصل نود و تقاضای اهالی مهدی شهر (سنگسر سابق) جهت تأسیس شعبه دفتر ثبت اسناد و املاک، شعبه تأمین اجتماعی و... برای رسیدگی و اعلام نتیجه از سوی ادارات تابعه، ۱۷ دی ۱۳۶۷ ش.

۳. نمایشگاه یک جهان اندیشه به مناسبت هفته کتاب، کتابخانه و کتابدار

هم‌زمان با برگزاری هفته کتاب و در روز کتابدار، تصاویر اسناد منتخب با موضوع کتابدار و کتابداری به ۱۳ نمایندگی استانی و منطقه‌ای سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران ارسال شد. اسناد نمایشگاه یک جهان اندیشه در ۳۹ عنوان شامل ۴۴ برگ و ۱۰ قطعه عکس تدوین شد.

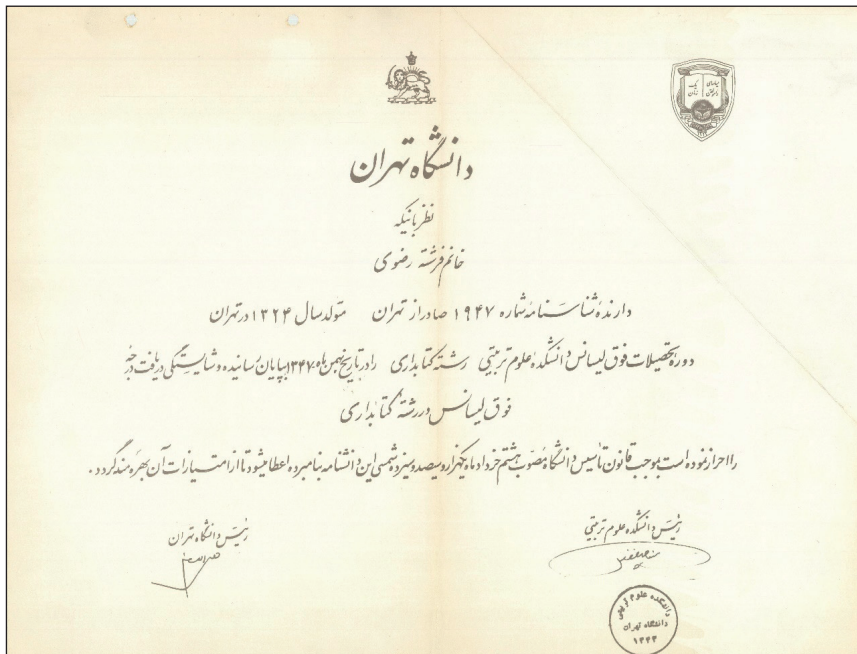
حکم ترفیح علیقلی خان، کتابدار مدرسه دارالفنون به سمت منصب آجودانی در ربیعالاول ۱۲۷۱ ق. / آذر ۱۲۳۳ ش. نخستین سند مجموعه ارسالی است. از شاخص‌ترین اسناد این نمایشگاه می‌توان به قرارداد استخدام پروین اعتصامی، شاعر برجسته کشورمان به عنوان کتابدار دانشسرای عالی در وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه در تیر ۱۳۱۴ ش. اشاره کرد. همچنین نمونه دانشنامه دوره فوق‌لیسانس دانشگاه تهران از دیگر اسناد جالب نمایشگاه یاد شده است.

سایر اسناد این مجموعه به شرح زیر بودند:

درخواست از حجت‌الاسلام مدرسی، متولی مدرسه ناصری برای موافقت با حضور پنج‌روزه کتابدار مدرسه در کتابخانه به منظور تهیه صورت کتب آن، ۱۲ مهر ۱۳۰۵ ش.؛ درخواست از وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه برای ارجاع شغل به رئیس سابق کتابخانه سلطنتی، ۱۳ دی ۱۳۰۶ ش.؛ رونوشت ابلاغ حکم انتصاب میرزاهاشم خان شمس داوری به سمت مدیری، ماشین‌نویسی و کتابداری کتابخانه عمومی، ۱ تیر ۱۳۱۳ ش.؛ قرارداد استخدام مهدی [حصیبی] به سمت کتابداری دانشکده فنی دانشگاه تهران، ۲۲ آبان ۱۳۱۷ ش.؛ ابلاغ مصوبه هیئت‌وزیران در موافقت با مأموریت سه‌ماهه رئیس کتابخانه دانشکده تهران به فرانسه و انگلستان برای بازدید کتابخانه‌های بزرگ و کسب اطلاع از روش‌های جدید کتابداری، ۷ مرداد ۱۳۳۵ ش.؛ بخش‌نامه وزارت فرهنگ و هنر درخصوص معرفی متقاضیان شرکت در دوره آموزش ضمن خدمت تربیت بایگان و کتابدار متخصص دانشگاه تهران و شرایط شرکت در آن، ۱۰ آبان ۱۳۳۳ ش.؛ ابلاغ تصویب‌نامه هیئت‌وزیران در اجرای مصوبه اخذ تضمین از صاحب‌جمعان جنسی درمورد کتابدار دانشسرای عالی دانشگاه تهران به دلیل دراختیارداشتن ششصد هزار ریال کتاب، ۹ خرداد ۱۳۳۶ ش.؛ واگذاری نظارت بر چاپ کتاب «کنزالحکمه و روضه خلد» به حسین خدیوچم، کتابدار کتابخانه ملی و درخواست وی از اداره کل نگارش وزارت فرهنگ و هنر برای ابلاغ اجازه چاپ کتاب به چاپخانه تهران مصور، ۲۱ آبان ۱۳۴۵ ش.؛ گسترش کتابخانه دبستان‌های دولتی قریه چیدر و درخواست از وزیر آموزش و پرورش برای اعزام نیرو جهت کمک در کارهای کتابخانه، ۲۷ دی ۱۳۴۷ ش.؛ شرح وظایف کتابدار نخست‌وزیری، ۲۵ اردیبهشت ۱۳۵۱ ش.؛ لزوم توسعه کتابخانه‌های موجود در مدارس ابتدایی، ایجاد کتابخانه‌های جدید دبستان‌ها و درخواست تکمیل فرم‌های ارسالی برای کسب اطلاع از تعداد و مشخصات کتابداران، تعداد کتابخانه‌ها و کتابهای موجود در آنها و آشنایی با مقتضیات اقلیمی و امکانات حوزه‌های آموزشی کشور، ۲۵ اردیبهشت ۱۳۵۱ ش.؛ تشکیل دوره کلاس کارآموزی برای کتابداران کتابخانه‌های مدارس کشور در انستیتو مدیریت و دستور معرفی یک نفر کتابدار مدرسه به منظور شرکت در آن، ۲۳ مهر ۱۳۵۱ ش.؛ اعلام اسامی قبول‌شدگان و افراد ذخیره امتحانات کتابداری وزارت فرهنگ و هنر در روزنامه برای مراجعه به حوزه امتحانی و انجام مصاحبه، [۱۳۵۳ ش.]; مکاتبه دبیرکل هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور با فرماندار بابل درخصوص پیش‌بینی‌های

به عمل آمده برای بهبود وضع کتابخانه عمومی امیرکلا از جمله استخدام کتابدار، ارسال کتابهای مرجع و تأمین بودجه آن، ۲ دی ۱۳۵۳ ش.؛ آگهی وزارت فرهنگ و هنر برای استخدام کتابدار، درج شده در روزنامه کیهان، ۲۳ دی ۱۳۵۳ ش.؛ اسامی دیپلمه‌های شرکت‌کننده در مسابقه ورودی کتابداری وزارت فرهنگ و هنر، [۱۳۵۴ ش.].؛ برنامه آموزشی لیسانس‌ها و دیپلمه‌های دوره کتابداری اداره کل فرهنگ و هنر کرمان، [فروردین ۱۳۵۴ ش.].؛ اسامی شرکت‌کنندگان در کلاس آموزش کتابداری اداره کل فرهنگ و هنر کرمان، ۲ اردیبهشت ۱۳۵۴ ش.؛ معرفی مطهره ستاری، کارمند فنی کتابخانه مدرسه عالی امور اداری و بازرگانی کرمان به فرهنگ و هنر آن استان جهت گذراندن دوره کتابداری، ۷ اردیبهشت ۱۳۵۴ ش.؛ اعلام مشخصات مدرسان مدعو دوره آموزش کتابداری و تعداد ساعات تدریس آنان در اداره کل فرهنگ و هنر کرمان، ۱۸ تیر ۱۳۵۴ ش.؛ اعلام مشخصات مدرسان دوره آموزش کتابداری و تعداد ساعات تدریس آنان در اداره کل فرهنگ و هنر کرمان، ۱۸ تیر ۱۳۵۴ ش.؛ اعلام استخدام دو کتابدار برای میناب و بستک در آگهی نیازمندی‌های استخدامی اداره کل فرهنگ و هنر هرمزگان، [۱۳۵۶ ش.].؛ انتقاد استاندار هرمزگان از بسته بودن کتابخانه جزیره قشم و دستور اداره آن با دو کتابدار به منظور جلوگیری از تعطیلی، ۱ بهمن ۱۳۵۶ ش.؛ نامه مدیرکل فرهنگ و هنر فارس به فرمانداری اقلید درباره

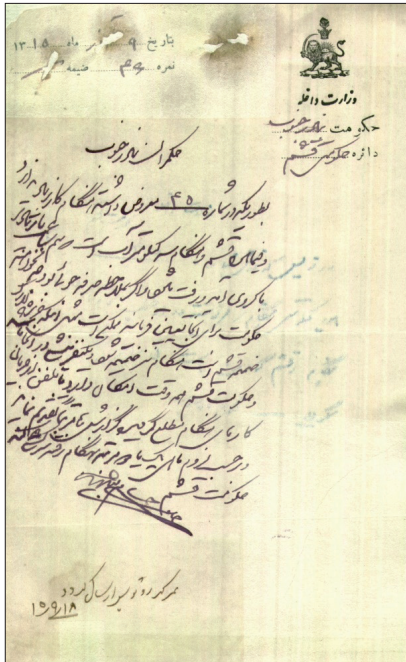
■ تصویر شماره ۳. دانشنامه فرشته رضوی، فارغ التحصیل رشته کتابداری دوره فوق لیسانس دانشگاه تهران؛ [۱۳۴۷ ش.].
شناسه سند: ۲۲۰-۳۰۶۲

اعزام کتابدار برای کتابخانه آن شهر و احداث کتابخانه عمومی جدید در اراضی واگذار شده منابع طبیعی با تأمین اعتبار آن، ۲۲ خرداد ۱۳۵۷ ش.؛ درخواست اداره فرهنگ و هنر استان ساحلی برای صدور پایه ترفیع خدمت سربازی چند تن از کارکنان وظیفه از جمله کتابدار آن اداره کل، ۲۲ فروردین ۱۳۵۸ ش.؛ معرفی حبیب صمدی برای اجرای تصمیم انجمن کتاب استان آذربایجان غربی در تنظیم کتابخانه‌های ارومیه بر اساس طبقه‌بندی دیویی و برگزاری نمایشگاه کتاب بر طبق طبقه‌بندی فوق در سطح شهر، ۱۵ آبان ۱۳۵۸ ش.؛ درخواست از کتابخانه عمومی سلماس برای آموزش کتابداری به خلیل ارجمندی، فرد معرفی شده از فرمانداری آن شهرستان، ۱۲ مهر ۱۳۶۱ ش.؛ معرفی کتابدار کتابخانه عمومی شهرستان خدابنده و درخواست مدیرکل ارشاد استان زنجان از فرمانداری برای همکاری در مورد حضور و غیاب وی، پیشبرد اهداف فرهنگی و فعال نمودن کتابخانه، ۴ دی ۱۳۶۲ ش.؛ ابلاغ حکم فرامرز گرجیان برای کار در کتابخانه عمومی هندیجان، ۱ بهمن ۱۳۶۸ ش.؛ بخشی از آیین‌نامه انتخاب کتابدار نمونه، مهر ۱۳۷۲ ش.؛ آمار کتابخانه‌های استان لرستان از نظر تعداد کتابدار کارشناس، کاردان، دبلم، زیردبلم رسمی و غیررسمی و با اعلام تعداد اعضاء فعال، مراجع ماهانه و شمار کتب موجود؛ ۷ تیر ۱۳۷۷ ش. تصاویری از درب ورودی کتابخانه و قرائت‌خانه اداره فرهنگ خراسان؛ نمای بیرونی کتابخانه مرکز پرورش فکری کودکان در نیاوران تهران؛ سالن مطالعه کتابخانه مجلس شورای ملی؛ منتخبی از تصاویر مراسم تجلیل از کتابداران نمونه و بازنشستگان کتابدار کتابخانه‌های عمومی استان تهران و فعالیت علی یگانه، کتابدار سیار، در روستاهای بوشهر، اردیبهشت ۱۳۵۱ ش. عناوین عکس‌های ارسالی است.

۴. نمایشگاه اسناد قشم

هم‌زمان با نشست تخصصی «استعمار بریتانیا در جزیره قشم» در ۷ آذر ۱۴۰۳ نمایشگاه اسناد تاریخی قشم و باسعیدو در جنب نشست برگزار شد. تصاویر ۲۰ عنوان سند مشتمل بر ۲۵ برگ از اسناد موجود در آرشیو ملی متعلق به بازه زمانی ۱۲۸۹ ش. تا ۱۳۵۵ و با موضوعات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی قشم، در قالب قاب‌های نمایشگاهی آماده و ارسال شد. اسناد این نمایشگاه به شرح زیر بودند:

مکاتبه رئیس مجلس شورای ملی با وزارت مالیه در خصوص سؤال احتمالی برخی نمایندگان مبنی بر تغییر کاربری یکی از ساختمان‌های دراختیار انگلیس واقع در جزیره باسعیدو از جزایر متصل به قشم و ورود تجهیزات از گمرک بندر لنگه متفاوت با کاربری اولیه، ۲۱ ذیحجه ۱۳۲۸ ق. / ۲ دی ۱۲۸۹ ش.؛ گزارشی از مدارس علوم دینی و مکتب‌خانه‌های قشم و توابع بندرعباس، اعلام نام مؤسس، زمان تأسیس، تعداد دانش‌آموزان و دروس تدریس شده در آنها، [۱۳۳۳ ق.؛ کمی بارش در قشم و درخواست موافقت با تخفیف مالیاتی اهالی آن، ۲۹ محرم ۱۳۳۴ ق. / ۱۵ آذر ۱۲۹۴ ش.؛ نامه وزارت فلاح و تجارت و فوائد عامه به وزارت امور خارجه برای تذکر

■ تصویر شماره ۴. پیشنهاد حکومت قشم به حکمران بنادر جنوب برای ضمیمه کردن هنگام به قشم به منظور صرفه جویی در بودجه و تعیین منشی جهت گزارش کارهای جزیره؛ ۹ آذر ۱۳۱۵ ش.
شناسه سند: ۱۸۸۸-۲۹۰

به کمپانی نفت به دلیل استخراج گوگرد، ماسه سیاه و ... از معادن قشم و عدول از قرارداد با دولت ایران، ۱ آبان ۱۲۹۹ ش.؛ ارسال رونوشت گزارش شیوع طاعون در قشم، نبود پزشک و بیم افزایش تلفات از سوی گمرک به وزارت مالیه برای اتخاذ تصمیم‌های لازم، ۳ اردیبهشت ۱۳۰۳؛ گزارش اکتشاف نفت در قشم، [اسفند ۱۳۰۳ ش.]; مکاتبه کارگزاری مهمام خارجه بندرعباس (سدیدالسلطنه) با کارگزاری بنادر درخصوص ارسال گزارش تشکیل جلسه پانزدهم شرکت عمومی محدوده نفت انگلیس و ایران در لندن با موضوع جزیره قشم، ۲۲ اسفند ۱۳۰۳ ش.؛ درخواست مردم جزیره قشم از نماینده مجلس شورای ملی به منظور وساطت و مذاکره برای استثناکردن اهالی جزیره در پوشیدن کلاه پهلوی به دلیل ملاح بودن مردم منطقه و اشتغال آنان در دریا، ۲۴ دی ۱۳۰۸ ش.؛ درخواست وزارت جنگ از ریاست وزرا برای اعلام نتیجه تصمیمات گرفته شده درخصوص

عملیات انگلیسی‌ها در باسعیدو، ۹ اردیبهشت ۱۳۰۹ ش.؛ گزارش کفیل نیابت حکومت قشم به حکمران کل بنادر و خلیج ایران و دشتی و دشتستان از وضعیت عادی جزیره قشم، رضایت از عملکرد مأموران دولتی و تمایل مردم به مهاجرت به عمانات به دلیل افزایش عوارض گمرکی و خشکسالی، ۱۰ اسفند ۱۳۱۰ ش.؛ گزارش کفیل نیابت حکومت قشم از ورود و خروج مهندسان شرکت نفت ایران و انگلیس، ۲۲ مهر ۱۳۱۱ ش.؛ آمار و مشخصات معلمان، تعداد دانش‌آموزان و امکانات دبستان ملی جزیره قشم، [۱۳۱۳ ش.]; مکاتبه دفتردار و متصدی حمل و نقل و استخراج خاک سیخ ایران (جزیره هرمز، قشم و لارک) با وزیر مالیه درباره حساب‌سازی‌های صورت گرفته، درآمدهای حاصله و درخواست وقت دیدار حضوری به همراه آماری از درآمدها و میزان مواد صادراتی، ۱۲ آذر ۱۳۱۳ ش.؛ مکاتبه کفیل حکومت قشم با والی ایالت فارس درخصوص لزوم ابلاغ تحویل و تحول صورت گرفته در اداره حکومتی جهرم با تغییر سمت وی، ۱۲ تیر ۱۳۱۵ ش.؛ پیشنهاد حکومت قشم به حکمران بنادر جنوب برای ضمیمه کردن هنگام به قشم به منظور صرفه جویی در بودجه و تعیین منشی جهت گزارش کارهای جزیره، ۹ آذر ۱۳۱۵ ش.؛ گزارش

تلگرافی درخصوص ممانعت گمرک و شهرداری از حمل خرما به جزیره قشم و درخواست صدور جواز آزادی حمل آن، ۲۵ مرداد ۱۳۲۱ ش.؛ قسمتی از گزارش توصیفی جزیره قشم و بیان امکانات و کاستی‌های آن، و لزوم احداث پل جزیره، [۱۳۵۲ ش.]; غیرضروری تشخیص دادن ساختمان پل برای ایجاد ارتباط بین جزیره قشم و ساحل بندرعباس در جلسه سازمان برنامه و بودجه، ۱۷ دی ۱۳۵۲ ش.؛ نبود اعتبار در شهرداری قشم برای اجرای دستورالعمل وزارت کشور در ایجاد تأسیسات رفاهی توریستی در شهر و درخواست از استانداری به منظور صدور دستور مقتضی در این مورد، ۱۴ آبان ۱۳۵۳ ش.؛ مکاتبه درخصوص ارسال ده جلد پوشه آماری از صاحبان اعیانی ده قریه از روستاهای جزیره قشم؛ ۹ [خرداد] ۱۳۵۵ ش.

۵. نمایشگاه روایت تصویری بسیج و جهاد مقدس

۵ آذر، سالروز صدور فرمان امام خمینی (ره) برای تأسیس بسیج مستضعفان است. بسیج در زمان جنگ ایران و عراق از بازوهای اصلی دفاع در مقابل دشمن متجاوزگر بود. اداره ارتباطات آرشویی به مناسبت سالروز تشکیل این نهاد مردمی، نمایشگاهی از عکس‌های حضور بسیجیان در جبهه‌های جنگ را در قالب قاب‌های نمایشگاهی آماده و به بسیج نهاد ریاست جمهوری و ۱۳ نمایندگی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران در مناطق مختلف کشوری ارسال کرده است. عکس‌های این نمایشگاه با عناوین آموزش دفاع نظامی به بسیجیان، شوق اعزام، مراسم بدرقه بسیجیان با حضور خانواده و دوستان، زندگی عادی بسیجیان در جبهه‌ها، رعایت اخلاق

■ تصویر شماره ۵. چه با زره چه با تن آماده دفاع؛ زمنندگان بسیجی در حال آموزش دفاع زرهی و نبرد با تانک. شناسه سند: ۹-۲۱-۲۱-۲۵

در مواجهه با اسرار، آمادگی برای شرکت در رزم و اعزام به خط مقدم، حضور اقشار مختلف مردم در جبهه، خواهران بسیجی، دیده‌بانی در جنگ، ساعت تنهایی در جبهه‌ها، برافراشتن پرچم در مناطق جنگی، خنثی کردن مین، حمایت از جبهه‌ها و جمع‌آوری کمک‌های مردمی آماده و برای برگزاری به مراکز درخواست‌کننده ارسال شدند.

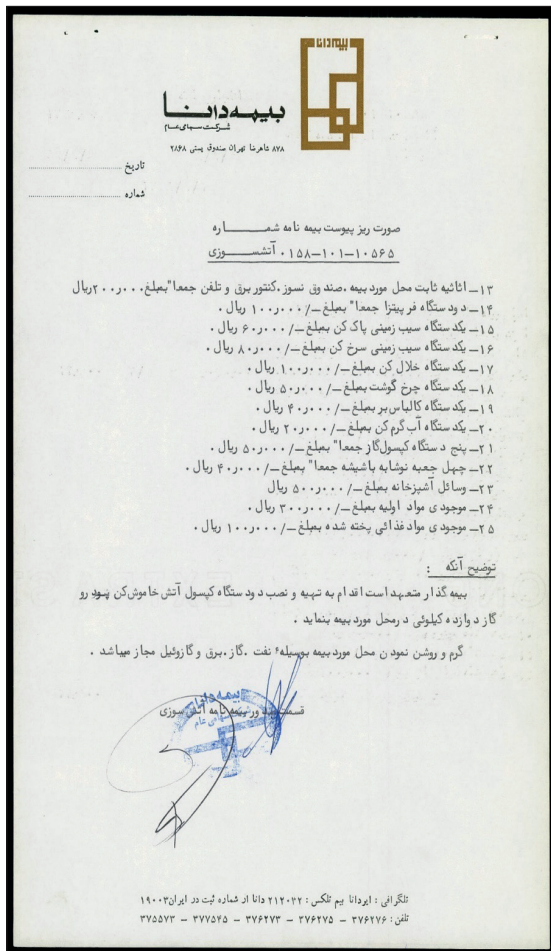
۶. نمایشگاه اسناد بیمه و آموزش و پرورش

بیمه فرایندی است که در آن شرکت بیمه متعهد میشود در مقابل دریافت وجهی از بیمه‌گذار او را در زمان وقوع خسارت حمایت کند. ایرانیان اولین بار در سال ۱۲۸۹ استفاده از بیمه را با فعالیت دو مؤسس روسی تجربه کردند. از آن زمان تا تشکیل یک شرکت بیمه ایرانی ۲۵ سال طول کشید تا اینکه در ۱۵ آبان ۱۳۱۴ شرکت سهامی بیمه ایران به‌عنوان اولین شرکت ایرانی بیمه تأسیس شد. با وجود تشکیل بیمه در آن زمان چیزی به‌عنوان روز بیمه در تقویم کشور مطرح نبود تا اینکه هم‌زمان با تصویب قانون اداره امور شرکت‌های بیمه در ۱۳ آذر ۱۳۶۷ روز بیمه وارد تقویم کشوری شد.

اداره ارتباطات آرشیوی به‌مناسبت فرارسیدن روز بیمه و به درخواست شرکت بیمه معلم، تصاویر اسناد منتخب بیمه را در ۲۹ عنوان، مشتمل بر ۶۱ برگ سند آماده و ارسال کرد. قدیمی‌ترین سند مجموعه ارسالی، آگهی شرکت سهامی بیمه در ۲۵ فروردین ۱۳۱۹ بود که شرکت سهامی بیمه ایران برای بیمه زندگی، اثاثیه، خانه، اموال و ماشین در مقابل خطراتی چون فقر، آتش‌سوزی، خرابی، غرق، تصادم و ضایع شدن منتشر کرده بود. جدول آماری میزان حق بیمه‌های دریافتی و خسارت پرداختی شرکت سهامی بیمه ایران در استان سمنان از متأخرترین اسناد ارسالی بود.

سایر اسناد عبارت‌اند از:

احضار تعدادی از مسئولان شرکت بیمه ایران به دفتر بازرسی مخصوص نخست‌وزیر برای ادای توضیح درمورد شکایت صورت‌گرفته از آن بیمه، ۱۰ مهر ۱۳۲۵ ش.؛ شرایط اعلامی شرکت سهامی بیمه ایران برای صدور گواهی استراحت یا مرخصی استعلاجی با گواهی صادره به امضای پزشک معالج و اطلاع بیمه فرهنگیان در موارد ضروری، ۲۷ اردیبهشت ۱۳۲۹ ش.؛ زیان شرکت سهامی بیمه ایران از اجرای بیمه فرهنگیان و مقدور نبودن انجام تقاضای بیمه خدمتگزاران جزء، ۲۵ آذر ۱۳۲۹ ش.؛ تخصیص بودجه حق‌العلاج و جبران زیان‌های مالی کارمندان و معلمان در بودجه فرهنگ و پیشنهاد تشکیل کمیسیون برای تصمیم‌گیری درمورد چگونگی استفاده از آن، ۱۳ مرداد ۱۳۳۰ ش.؛ آغاز به کار مجدد بیمه فرهنگیان با قرارداد شرکت سهامی بیمه ایران و اعلام شرایط استفاده و دریافت دفترچه بیمه، ۷ مهر ۱۳۳۰ ش.؛ ابلاغ بخش‌نامه وزارت فرهنگ به مراکز اداری و فرهنگی تابعه درخصوص مسئول نبودن شرکت بیمه به پرداخت هزینه مداوای بیمه‌شدگان فرهنگی هنگام مراجعه به پزشکان غیرمنتخب و سعی در اطلاع‌رسانی به بیمه در صورت ابتلا به بیماری سخت در حین معالجه، ۸ بهمن ۱۳۳۱ ش.؛ خودداری اداره فرهنگ فارس در وصول

■ تصویر شماره ۰۶ نمونه بیمه آتش سوزی صادر شده در بیمه دانا شناسه سند: ۱۸۸۸ - ۲۹۰

حق بیمه از پیمانکاران تابعه و درخواست سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران از وزارت فرهنگ برای اعلام دستورات لازم در این خصوص، ۲۸ بهمن ۱۳۳۷ ش.؛ بخشنامه وزیر فرهنگ درخصوص بسط و توسعه بیمه فرهنگیان با شرکت سهامی بیمه ایران و چگونگی تأمین منابع مالی آن، ۱۹ مرداد ۱۳۳۸ ش.؛ آیین‌نامه «پرداخت کمک‌هزینه معالجه و جبران زیان مالی کارمندان و کارکنان وزارت فرهنگ»، ۲۵ شهریور ۱۳۳۸ ش.؛ بخش‌نامه اداره کل بازرسی به اداره فرهنگ درمورد موافقت با آمادگی شرکت بیمه ایران برای بیمه دانش‌آموزان با حق بیمه اعلام شده و درخواست توجیه مزایای آن در انجمن‌های خانه و مدرسه برای اولیای دانش‌آموزان، ۱۷ آبان ۱۳۳۸ ش.؛ درخواست

رئیس فرهنگ خلخال از ریاست اداره کل رفاه معلم وزارت فرهنگ برای منظور کردن اعتبار مورد نیاز در اجرای مقررات بیمه فرهنگیان منطبق بر بودجه سال تحصیلی جاری، ۲۴ شهریور ۱۳۳۹ ش.؛ نبود پزشک برای درمان دانش‌آموزان و فرهنگیان محتاج معالجه در فیروزآباد و درخواست از وزارت فرهنگ برای اعلام اقدامات انجام شده درخصوص انتخاب پزشک برای شهرستان یادشده، ۱۱ اسفند ۱۳۳۹ ش.؛ درخواست تعویض دفترچه بیمه سیداحمد حسینی به دلیل تغییر شرایط استخدامی و اعلام حقوق دریافتی وی، ۳۰ تیر ۱۳۴۱ ش.؛ نبود وسیله و خطوط ارتباطی در منطقه بهنام بازوکی ورامین برای استفاده از پزشک بیمه ورامین و درخواست تعدادی از فرهنگیان

از شرکت بیمه فرهنگیان برای قراردادن رئیس بیمارستان آن منطقه در کادر پزشکان بیمه، ۱ بهمن ۱۳۴۱ ش.؛ مکاتبه وزارت دارائی با وزارت فرهنگ درخصوص طرح بیمه دانشجویان دولت، ۲۷ شهریور ۱۳۴۲ ش.؛ تهیه فرم ارزیابی استفاده از خدمات بیمه موجود در اداره کل بازرسی اداره رفاه معلم در پی شکایت از عدم رضایت مراجعان از کیفیت خدمات دهی، ۲۴ دی ۱۳۴۲ ش.؛ اقدام شرکت سهامی بیمه ایران در انتشار دفترچه ویژه برای انواع بیمه عمر و درخواست از وزیر مشاور و معاون پارلمانی نخست وزیر برای کمک به بیمه ایران در پیاده کردن این طرح و پوشش آن در بین مردم، ۱۱ آذر ۱۳۵۳ ش.؛ اعلام تعرفه بیمه اتومبیل مصوب شرکت های بیمه، [تیر ۱۳۵۶ ش.؛ اساسنامه ۶۸ ماده ای شرکت سهامی عام بیمه تهران، [۱۳۵۶ ش.؛ صورت ریز پیوست بیمه آتش سوزی بیمه دانا، [۱۳۵۸ ش.؛ بخش نامه شرکت سهامی بیمه ایران به شعبه سمنان خود درخصوص تمدید بیمه حوادث دانش آموزان، هنرجویان، کارکنان اداری و آموزشی و دانشجویان تربیت معلم و تذکر چند نکته در این خصوص، ۱۳ خرداد ۱۳۶۴ ش.؛ قرارداد بیمه امراض و حوادث معلمین، کارمندان و خدمتگزاران فرهنگ بین بیمه ایران و وزارت فرهنگ؛ صورت اسامی پزشکان بیمه فرهنگیان و تخصص های مربوطه؛ ترازنامه شرکت سهامی بیمه ایران، پیش از تقسیم در پایان سال ۱۳۴۳؛ سیاهه حساب سود و زیان شرکت سهامی بیمه ایران در پایان اسفند ۱۳۴۳.؛ صورت درآمد و هزینه شرکت سهامی بیمه ایران در پایان سال ۱۳۴۳ ش.؛ بیمه نامه آتش سوزی بیمه دانا.